

**Η Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση της περιόδου 1990-1993
Μεταρρύθμιση σωτηρίας του Ασφαλιστικού συστήματος
Ανατροπή και αποδόμηση**

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΣΙΟΥΦΑΣ

πρώην Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων

πρώην Υπουργός Ανάπτυξης

πρώην Υπουργός Υγείας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Η Ασφαλιστική Μεταρρύθμιση της περιόδου 1990-1993 Μεταρρύθμιση σωτηρίας του Ασφαλιστικού συστήματος Ανατροπή και αποδόμηση

Όταν η Ν.Δ. ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας, τον Απρίλιο του 1990, το ασφαλιστικό σύστημα βρισκόταν στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Αυτό άλλωστε είχε αρχίσει να φαίνεται από τα τέλη του 1988 και επιβεβαιωνόταν τόσο από τις επιστημονικές επιτροπές, που είχαν συσταθεί για το σκοπό αυτό –κυρίως μάλιστα από την επιτροπή για το ασφαλιστικό, υπό την προεδρία του καθηγητή Αγγελόπουλου- αλλά και από τους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς (Ο.Ο.ΣΑ, Δ.Ν.Τ. κλπ.) Ο τότε υπουργός Οικονομίας Παναγιώτης Ρουμελιώτης, είχε πει, ότι το ασφαλιστικό είναι μια πυρηνική βόμβα και ότι δεν θα ήθελε να είναι Υπουργός όταν αυτή θα εκραγεί.

Το 1989, και αυτό καταδείχθηκε εντονότερο επί της Οικουμενικής κυβέρνησης του Ξενοφώντα Ζολώτα, μεγάλοι ασφαλιστικοί οργανισμοί, όπως το Ι.Κ.Α., το Ν.Α.Τ., το Τ.Σ.Α. κ.λπ., αδυνατούσαν να καταβάλουν ακόμα και τις μηνιαίες συντάξεις. Συνταξιούχοι και ασφαλισμένοι ήταν καθημερινά στους δρόμους. Για να πληρωθούν οι συντάξεις τα Ταμεία κατέφευγαν σε δανεισμούς από το τραπεζικό σύστημα, με δυσμενέστατους όρους και με την εγγύηση του Κράτους, δεδομένου ότι η αξιοπιστία τους ήταν πολύ χαμηλή.

Μπροστά σ' αυτή τη χαώδη κατάσταση η Ν.Δ. έλαβε αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για την αποτροπή της κατάρρευσης του συστήματος (πρώτη φάση της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης συντελέστηκε με τον ν. 1902/90, (Υπουργοί Γιώργος Σουφλιάς, Μαριέττα Γιαννάκου) και αργότερα προχώρησε στα μέτρα (με τους νόμους 1976/91 που ήταν αναγκαία για να αποκτήσει το σύστημα προοπτική σε βάθος χρόνου και με την σημαντικότερη φάση της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης με το ν. 2084/92. Υπουργοί Δημήτρης Σιούφας, Τίμος Χριστοδούλου, Γιάννης Παλαιοκρασσάς, Στέφανος Μάνος με πλήρη στήριξη του Πρωθυπουργού Κωνσταντίνου Μητσοτάκη.

Ο νόμος 1902/90

Με το νόμο αυτό:

- Θεσπίστηκε όριο ηλικίας για τη συνταξιοδότηση των δημοσίων πολιτικών υπαλλήλων για πρώτη φορά και αυξήθηκαν τα όρια ηλικίας στον ευρύτερο δημόσιο Τομέα (Ειδικά Ταμεία Τραπεζών, ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΗΣΑΠ).
- Καθιερώθηκαν για τα επόμενα χρόνια κρατήσεις για συντάξεις στους δημοσίου υπαλλήλους και υπαλλήλους ΔΕΚΟ.

- Ο υπολογισμός της σύνταξης για τους διορισθέντες από 1.1.83 καθορίστηκε σε πεντηκοστά, αντί τριακοστών πέμπτων (για 35 έτη ασφάλισης).
- Καθιερώθηκε προσαύξηση στη σύνταξη των δημοσίων υπαλλήλων και των υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου Τομέα για κάθε ένα έτος παραμονής στην υπηρεσία πέραν των 35 και μέχρι 40 κατά 1/50.
- Καθιερώθηκαν ρυθμίσεις για τη διαδοχική ασφάλιση.
- Θεσπίστηκαν ασφαλιστικές εισφορές για τους δημοσίου υπαλλήλους, πολιτικούς και στρατιωτικούς, που διορίζονταν από 1.1.90 και μετά.
- Καθιερώθηκε η ασφάλιση εργαζομένων με φασόν.
- Αυξήθηκαν οι ασφαλιστικές εισφορές των Ειδικών Ταμείων και του ΙΚΑ για τον Κλάδο Σύνταξης.
- Καθορίστηκαν τρεις βαθμίδες για τις αναπηρικές συντάξεις (50, 67, 80%)
- Αυξήθηκε το κατώτατο όριο ημερών εργασίας για συνταξιοδότηση λόγω γήρατος, από το ΙΚΑ από 4.050 σε 4.500.
- Αποσυνδέθηκαν οι αυξήσεις των συντάξεων του ΙΚΑ από την εξέλιξη του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, τα κατώτατα όρια συντάξεων από τα 20 ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη και οι αυξήσεις των συντάξεων στα Ειδικά Ταμεία από τις αυξήσεις των Κλαδικών Συλλογικών Συμβάσεων.
- Καθορίστηκε συμμετοχή των ασφαλισμένων στην αγορά φαρμάκων.
- Λήφθηκαν μέτρα για την αξιοποίηση της περιουσίας των Ταμείων.

Νόμος 1976/90 «Μίνι ασφαλιστικό»

Ένα σχεδόν χρόνο μετά την πρώτη νομοθετική παρέμβαση της διακυβέρνησης του Κωνσταντίνου Μητσοτάκη και λίγους μήνες αφότου ανέλαβα, ως υφυπουργός Κοινωνικών Ασφαλίσεων, την ευθύνη του κρίσιμου και ευαίσθητου αυτού τομέα φέραμε στη Βουλή, σε στενή συνεργασία με τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας Ευθύμιο Χριστοδούλου και τον υπουργό Οικονομικών Γιάννη Παλαιοκρασσά, το αποκληθέν τότε, “μίνι ασφαλιστικό”. Ήταν μία περιορισμένη, αλλά άμεσα αναγκαία παρέμβαση με την οποία εξειδικεύτηκαν ορισμένες ρυθμίσεις του ν. 1902/90. Καθιερώθηκε, επίσης :

- η συνταξιοδότηση παθόντων από τρομοκρατικές πράξεις,
- καταργήθηκαν οι συντάξεις και τα επιδόματα των Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης, **(τα οποία επαναχορηγήθηκαν με τον Ν.2320/95),**
- συστήθηκε στο ΙΚΑ Ειδικό Σώμα γιατρών Υγειονομικών Επιτροπών,

- καθορίστηκαν οι αποδοχές της τελευταίας πενταετίας αντί της διετίας για τον υπολογισμό της σύνταξης στο ΙΚΑ και
- καταρτίστηκε για πρώτη φορά πίνακας αναπηριών, ώστε να έχουν ένα βασικό εργαλείο κατά την απονομή των αναπηρικών συντάξεων.

Η ψήφιση του Νόμου 1976/91 ήταν από τις πιο δύσκολες στα Κοινοβουλευτικά χρονικά. Για να ολοκληρωθεί η συζήτηση χρειάστηκαν έξι συνεδριάσεις της Ολομέλειας και σε μία από αυτές, έγιναν 5 ονομαστικές ψηφοφορίες. Σ' αυτή τη συνεδρίαση η συζήτηση ξεκίνησε στις 7:00 το απόγευμα και τελείωσε στις 7:00 το πρωί την επόμενη μέρα. Δεν είχε ξαναγίνει τόσο μακρά συνεδρίαση.

Ο βασικός νόμος 2084/1992

Για την κατάρτιση του Νόμου 2084/92, βασικού νόμου της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, είχα υπόψιν μου αυτά τα οποία όλοι οι οικονομολόγοι και ειδικοί αναλογιστές της Κοινωνικής Ασφάλισης, λαμβάνουν υπόψιν τους, αναλύοντας τα ασφαλιστικά συστήματα τα οποία εξετάζουν:

1ον: Το Δημογραφικό Δείκτη Εξάρτησης

Δηλαδή τα άτομα άνω των 65 ετών και τον ενεργό πληθυσμό, δηλαδή τις ηλικίες 18 έως 64 ετών.

2ον: Τον Οικονομικό Δείκτη Εξάρτησης

Αυτό αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας, την υγεία των εργαζομένων και μη εργαζομένων.

3ον: Τον Ασφαλιστικό Δείκτη Εξάρτησης

Γενικά τη λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος, τη σχέση ασφαλισμένων και συνταξιούχων, καθώς και θέματα λειτουργίας του ασφαλιστικού συστήματος. Ειδικότερα ζητήματα εισφορών, θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος και άλλα.

4ον: Το Οικονομικό Ισοζύγιο

Με κύρια προσέγγιση την οικονομική λειτουργία του ασφαλιστικού συστήματος και τα ποσοστά αναπλήρωσης του εισοδήματος.

Είχα ήδη ακλόνητη την πεποίθηση ότι, για να είναι αποτελεσματικό ένα σύστημα συντάξεων οφείλει να πληροί ορισμένες αρχές:

α) Να είναι επαρκές ώστε να αποτρέπει τη φτώχεια των ηλικιωμένων.

β) Να είναι οικονομικά βιώσιμο.

γ) Να έχει προσαρμοστικότητα στις εκάστοτε διαμορφούμενες συνθήκες οικονομικής συγκυρίας.

δ) Να κατανέμει με τρόπο δίκαιο τους πόρους για συντάξεις και για άλλες κοινωνικές παροχές.

Αυτές ήταν οι αρχές που μας καθοδηγούσαν από την πρώτη στιγμή. Ιδίως μάλιστα η βιωσιμότητα του συστήματος και η δικαιοσύνη για ασφαλισμένους και συνταξιούχους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ κατά την ψήφισή του νόμου αυτού, το ΠΑΣΟΚ δεσμευόταν ότι θα τον καταργήσει ευθύς μόλις ανέλθει στην εξουσία στην συνέχεια, όταν έγινε κυβέρνηση όχι μόνον δεν τον κατέργησε, αλλά αναγκάστηκε να ομολογήσει ότι χάρη σ' αυτόν μπορούν να λειτουργούν τα Ταμεία και να εμφανιστούν οι «άσπρες τρύπες» του ασφαλιστικού συστήματος. Κορυφαία στελέχη του ΠΑΣΟΚ, Υπουργοί και Υφυπουργοί, συνομολογούσαν μετά την αλήθεια αυτή. **Ποιες ήταν, όμως, οι καινοτομίες του νόμου αυτού;**

Πρώτον δημιουργήθηκε ένα νέο ασφαλιστικό σύστημα καθολικής εφαρμογής για όλους τους νεοεισερχόμενους στην Κοινωνική Ασφάλιση από 1-1-1993 και εφεξής, ώστε να γνωρίζουν έγκαιρα την πορεία του ασφαλιστικού βίου τους.

Και **δεύτερον**, θεσπίστηκαν μεταβατικές διατάξεις για την εκλογίκευση του υπάρχοντος ασφαλιστικού συστήματος, στο οποίο υπάγονται όσοι ασφαλίστηκαν μέχρι την 31-12-1992 και εξασφάλιση της βιωσιμότητας της κοινωνικής ασφάλισης.

Το νέο ασφαλιστικό σύστημα

- α)** Κάλυπτε όλους τους απασχολούμενους, είτε ήταν μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα είτε δημόσιοι υπάλληλοι, είτε ελεύθεροι επαγγελματίες, είτε αυτοαπασχολούμενοι. Εξαιρούσε μόνον τους ασφαλισμένους του Ο.Γ.Α. (αγρότες) και του Ν.Α.Τ. (ναυτικοί).
- β)** Θέσπιζε την τριμερή χρηματοδότηση για την κύρια σύνταξη και την ασθένεια, με αναλογία 2/9, για τον ασφαλισμένο, 4/9 για τον εργοδότη και 3/9 για το Κράτος, ικανοποιώντας και κατοχυρώνοντας νομοθετικά ένα μακροχρόνιο αίτημα των εργαζομένων. Επίσης, επέβαλε στο Δημόσιο την υποχρέωση καταβολής εργοδοτικής εισφοράς για την επικουρική ασφάλιση των δημοσίων υπαλλήλων. **Η διάταξη αυτή καταργήθηκε, δεν εφαρμόστηκε ποτέ και αντικαταστάθηκε με επιχορήγηση του ΙΚΑ, με το 1% του ΑΕΠ (νόμος 3029/2002).**
- γ)** Καθιέρωνε ενιαίες εισφορές και ενιαίες προϋποθέσεις για τη θεμελίωση των ασφαλιστικών παροχών. Η ηλικία συνταξιοδότησης ήταν ίδια για όλους άνδρες και γυναίκες, 65^ο έτος της ηλικίας.
- δ)** Καταργούσε την πολυασφάλιση και θέσπιζε υποχρεωτική ασφάλιση σε ένα μόνο φορέα κύριας σύνταξης, ένα φορέα επικουρικής σύνταξης και ένα

φορέα ασθενείας και εφάπαξ παροχών. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε και αναβίωσε και πάλι το σύστημα της πολυασφάλισης (Ν.2227/94).

- ε) Καθιέρωνε την ισότητα των δύο φύλων, ως προς τα όρια ηλικίας και τις παροχές, λαμβάνοντας όμως ειδική μέριμνα για τις μητέρες ανήλικων παιδιών καθώς επίσης και για τις μητέρες με τρία και πλέον παιδιά.
- στ) Θέσπιζε ενιαίους κανόνες για την απασχόληση των συνταξιούχων.
- ζ) Εξίσωνε το ύψος των οικογενειακών επιδομάτων ανεξάρτητα από το ύψος της καταβαλλόμενης σύνταξης.
- η) Θέσπιζε την αρχή της ανταποδοτικότητας στον υπολογισμό των παροχών, ενώ παράλληλα, εδραίωνε την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης, τόσο μεταξύ των γενεών, όσο και μεταξύ των ασφαλισμένων της ίδιας γενιάς.
- θ) Πέρα από τη γενναία πολιτική στήριξης της πολύτεκνης οικογένειας που είχε θεσπιστεί από το 1990 επενέβαινε στη θεραπεία του δημογραφικού προβλήματος, με τη θέσπιση μειωμένων ορίων ηλικίας για τις μητέρες τριών και πλέον παιδιών και την προοδευτική αύξηση των οικογενειακών επιδομάτων. **Κατάργησε την ισόβια σύνταξη της πολύτεκνης μητέρας, η οποία όμως επαναχορηγήθηκε με απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας, για να καταργηθεί εκ νέου με τα μνημόνια σε μια χώρα που το δημογραφικό, είναι το πρώτο εθνικό πρόβλημα.**
- ι) Καθόριζε ενιαία τους χρόνους ασφάλισης που λαμβάνονται υπόψη για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος.
- κ) Ποσοστό αναπλήρωσης σύνταξης 60% του συντάξιμου μισθού. **Και η ρύθμιση αυτή ανετράπη και αυξήθηκε το όριο αναπλήρωσης στο 70%. Το σύστημα πρόβλεπε ως κατώτατη σύνταξη, ότι πρόκυπτε από τις ασφαλιστικές εισφορές. Αν το κράτος ήθελε να δίδει μεγαλύτερη σύνταξη, αυτή έπρεπε να χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και όχι από τα ασφαλιστικά ταμεία (Ν.2676/99 άρθρο 64, παραβιάζοντας το άρθρο 68 του Ν. 2084/92, με επιβάρυνση των ασφαλιστικών ταμείων, ενώ με τον νόμο αυτό, η επιβάρυνση αυτή, θα έπρεπε να καλύπτεται από τον προϋπολογισμό του Κράτους.**

Παρεμβάσεις στο παλαιό ασφαλιστικό σύστημα

Για την εκλογίκευση και εξασφάλιση της βιωσιμότητας του παλαιού ασφαλιστικού συστήματος, έγιναν διορθωτικές παρεμβάσεις, ενώ παράλληλα καταβλήθηκε προσπάθεια να μη θιγούν ώριμα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και να μην ανατραπούν μακροχρόνιοι οικογενειακοί προγραμματισμοί. Παράλληλα, ελήφθησαν μέτρα οργανωτικά και διοικητικά για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ασφαλιστικών φορέων.

Οι κυριότερες παρεμβάσεις που έγιναν ήταν:

α) Χρηματοδότηση

Θεσπίστηκε η συμβολή όλων των εργαζομένων, αλλά και των συνταξιούχων στη χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος.

Έτσι:

- Αυξήθηκαν οι εισφορές στο ΙΚΑ κατά 2,75 μονάδες για τον Κλάδο Σύνταξης και 0,90 % για τον Κλάδο Ασθένειας και προσαρμόστηκαν προς τις εισφορές του ΙΚΑ, οι εισφορές όλων των Ταμείων Μισθωτών όπου ήταν μικρότερες.
- Στα ειδικά Ταμεία η εισφορά των ασφαλισμένων καθορίστηκε σε 11% και του εργοδότη σε 22%.
- Επιβλήθηκε εισφορά και στους προ του έτους 1990 προσληφθέντες δημοσίου υπαλλήλους στο επίπεδο του ΙΚΑ.
- Καθιερώθηκε κατώτατη εισφορά για τα Ταμεία των αυτοαπασχολούμενων.
- α) Ορίστηκε παρακράτηση από τη σύνταξη για όσους λαμβάνουν σύνταξη άνω των 100 χιλ. δραχμών σε ποσοστό 1% - 5% ανάλογα με το ποσό, υπέρ των ταμείων συντάξεων, στη λογική να συμβάλλουν όλοι στην ανόρθωση του συστήματος και αυτό μέχρι της 31-12-1997.
β) Καθιερώθηκε εφ' άπαξ συμμετοχή 10% επί των αποθεματικών των Ασφαλιστικών Ταμείων.
- Θεσμοθετήθηκε υποχρεωτική η κάλυψη από τον Κρατικό Προϋπολογισμό της επιβάρυνσης των Ταμείων από μέτρα κοινωνικής πολιτικής, γιατί έπρεπε να σταματήσει το καθεστώς άσκησης Κυβερνητικής κοινωνικής πολιτικής, με τα αποθεματικά και τις εισφορές εργοδοτών, ασφαλισμένων και κοινωνικών πόρων (Ν.2084/92, άρθρο 68). **Δεν εφαρμόστηκε ποτέ.**

β) Συντάξιμος χρόνος και όρια ηλικίας

- Σταδιακή προσαρμογή των ορίων ηλικίας προς τα ισχύοντα στο ΙΚΑ γενικά όρια συνταξιοδότησης. 65 για τους άνδρες και 60 για τις γυναίκες. Για τους Βουλευτές αυξήθηκε το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση στο 65^ο έτος όπως για όλους τους ασφαλισμένους.
- Καθορισμός του 60^{ου} έτους για τους άνδρες ως ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης από το ΙΚΑ με 35ετία. **Η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε και επανήλθε η προ του 1992 ρύθμιση, στο 58^ο έτος (Ν. 2556/97), αφού προηγήθηκε ανάλογη ρύθμιση με το άρθρο 15 του Ν. 2335/95.**

- Μικρή αύξηση της υπηρεσίας σταδιακά στα Ειδικά Ταμεία και το Δημόσιο για ειδικές περιπτώσεις συνταξιοδότησης.
- Πρόωρη συνταξιοδότηση στο 60^ο οι άνδρες και το 55^ο οι γυναίκες από όλα τα Ταμεία και το Δημόσιο.
- Συνταξιοδότηση στο 65^ο έτος με 15 έτη ασφάλισης από όλα τα Ταμεία και το Δημόσιο.
- Μείωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης από τον ΟΓΑ των υπερηλίκων ανασφάλιστων από το 68^ο στο 65^ο έτος.

γ) Ποσά Σύνταξης

- Καθορισμός πλαφόν για το ύψος της κύριας σύνταξης (4απλάσιο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ έτους 1991 αναπροσαρμοσμένου με το ποσοστό αύξησης των συντάξεων του Δημοσίου). Επέκταση προσαύξησης της σύνταξης κατά 2% το χρόνο για τα πέραν των 35 ετών έτη ασφάλισης και μέχρι τα 40, σε όλα τα Ταμεία πλην ΙΚΑ όπου ισχύουν οι διατάξεις του για προσαύξηση.
- Προσαύξηση του οργανικού ποσοστού των κατωτάτων ορίων συντάξεων στο ΙΚΑ κατά 1% για κάθε 300 ημέρες ασφάλισης πέραν των 4.500. Γιατί μέχρι τότε, είτε είχες 4.500 έτη ασφάλισης, είτε περισσότερα από 9.000 έτη ασφάλισης παίρνες την ίδια κατώτερη σύνταξη.

δ) Επικουρική Ασφάλιση

- Διαμόρφωση της σχέσης εισφοράς ασφαλισμένων και εργοδότη, 1 προς 3% για τον ασφαλισμένο, 3% για τον εργοδότη.
- Εναρμόνιση των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης προς αυτές της κύριας σύνταξης.
- Ορισμός του ποσοστού σύνταξης μέχρι το 20% των συντάξιμων αποδοχών, υποχρεωτικά. **Η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε, (Ν.2335/95, Ν. 2556/97) και απελευθερώθηκε το όριο και προς τα πάνω, με συνέπεια ένας εργαζόμενος να λαμβάνει πχ. 100.000 δρχ. μισθό, και να βγαίνει στην σύνταξη, παίρνοντας σύνταξη 150.000 δρχ.**
- Καταβολή επιπλέον εισφοράς για τους υπαγόμενους στα ΒΑΕ.

ε) Εφ' άπαξ Παροχές

- Σταδιακή κατάργηση εργοδοτικής εισφοράς και κοινωνικών πόρων.

- Εναρμόνιση των προϋποθέσεων χορήγησης εφ' άπαξ προς αυτές της κύριας σύνταξης.
- Ανώτατο ποσό εφ' άπαξ βοηθήματος στα τραπεζικά ταμεία, 12.000.000 δρχ. για τις τράπεζες. Για τις ΔΕΚΟ, αν το ποσό ήταν μεγαλύτερο των 10.000.000 δρχ. θα έπρεπε μέσα σε έξι χρόνια να μειώνεται το μεγαλύτερο ποσό και 1/6 τον χρόνο. **Και η ρύθμιση αυτή καταργήθηκε και μάλιστα, επιτεράπη η έξοδος ανωτάτων στελεχών χωρίς όριο ηλικίας (Ν. 2257/94).**

στ) Κοινωνικοί Πόροι

Πάγωμα των κοινωνικών πόρων στα επίπεδα του 1992 και μεταφορά των επιπλέον ποσών σε λογαριασμό που συστήθηκε για την ενίσχυση ελλειμματικών ταμείων με τίτλο "ΛΑΦΚΑ". (Λογαριασμός Αλληλεγγύης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης)

ζ) Διαδοχική ασφάλιση

Εφαρμογή της διαδοχικής ασφάλισης ν.δ. 4202/61 και στο Δημόσιο για όσους διορίστηκαν από το 1983 και μετά.

η) Απασχόληση συνταξιούχων

- Αναστολή της σύνταξης των συνταξιούχων του ΙΚΑ που εργάζονται εφόσον κερδίζουν από την εργασία τους μηνιαίως πλέον των 50 ημερομισθίων ανειδίκευτου εργάτη.
- Κατάργηση απαγόρευσης απασχόλησης συνταξιούχων ΙΚΑ που συνταξιοδοτήθηκαν με 35ετία.

θ) Οργανωτικά μέτρα

- Όλες οι εντάξεις ασφαλιστικών φορέων μετά το 1993 έγιναν χωρίς κάλυψη της επιβάρυνσης στο ΙΚΑ, από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, αλλά εις βάρος του ΙΚΑ. **Δεν εφαρμόστηκε το άρθρο 68/2084/92, αρχής γενομένης με το Ν.2217/94, στη συνέχεια με τον Ν. 2335/95 και αλληπάλληλες ίδιες ρυθμίσεις για όλα τα ταμεία που εντάχθηκαν στο ΙΚΑ.**
- Καταργήθηκε το δοκιμασμένο και διεθνώς αναγνωρισμένο σύστημα ασφάλισης των αγροτών από 1961, και μετετράπη σε Ασφαλιστικό Οργανισμό, με καταβολή εισφορών από τους αγρότες, με συνέπεια λίγα χρόνια αργότερα, να γίνει ένας από τους πιο ελλειμματικούς φορείς και με αδυναμία είσπραξης των εισφορών **(Ν. 2458/97).**

- Έγινε καθεστώς, η συνεχής ευνοϊκή ρύθμιση καθυστερημένων εισφορών **με τρομακτικές συνέπειες** για τα έσοδα των ταμείων. **Νόμος 2374/96, άρθρο 16 και ακολούθησαν αλλεπάλληλες παρόμοιες ρυθμίσεις.**
- Παρασχέθηκε εξουσιοδότηση στον Υπουργό Υγείας Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως με Π.Δ. τα Ταμεία Πρόσθετης Ασφάλισης και Ασθενείας εντάσσονται ως αυτοτελείς κλάδοι στα Ταμεία Κύριας Σύνταξης.
- Συστήθηκαν θέσεις συντονιστών διοίκησης στα ταμεία που δεν έχουν θέση Γενικού Διευθυντού και λειτουργούν τουλάχιστον δύο Διευθύνσεις. **Δεν εφαρμόστηκε.**
- Συστήθηκε το Εθνικό Συμβούλιο Κοινωνικής Ασφάλειας (Ε.Σ.Κ.Α.) με Πρόεδρο, τον εκάστοτε Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος. **Δεν λειτούργησε. Ήλθε νέα ρύθμιση, με διαφορετικό όνομα του Συμβουλίου και αντικείμενο (Ν. 2874/2000).**
- Καθιερώθηκε ο υποχρεωτικός ετήσιος έλεγχος της διαχείρισης από ορκωτούς ελεγκτές, οι εκθέσεις των οποίων υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Βουλής. **Δεν εφαρμόστηκε πλήρως.**
- Στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, που λειτουργούν ως Ν.Π.Δ.Δ., συστάθηκαν, όπου δεν υπήρχαν υπηρεσίες : α) Ταμείου, β) Μηχανογράφησης, γ) Επιθεώρησης και δ) Γραφείο Νομικών Υποθέσεων.
- Φορείς κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι στερούνται κατάλληλων υπηρεσιών ή οι υπάρχουσες υπηρεσίες αδυνατούσαν να διεκπεραιώσουν το σύνολο των εργασιών κάθε φορέα, δόθηκε η δυνατότητα να αναθέτουν απευθείας, χωρίς διαγωνισμό, με σύμβαση, σε άλλους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, που λειτουργούν υπό μορφή Ν.Π.Δ.Δ. και διαθέτουν την κατάλληλη οργάνωση, την εκτέλεση οποιασδήποτε εργασίας, ιδίως μηχανογράφηση, βεβαίωση και είσπραξη εσόδων, παροχή υπηρεσιών περίθαλψης, λογιστική οργάνωση. **Δεν εφαρμόστηκε.**
- Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης υποχρεώθηκαν να εφαρμόζουν ενιαίο λογιστικό σχέδιο. **Δεν εφαρμόστηκε πλήρως.**
- Θεσμοθετήθηκε, οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης, να έχουν ετήσιο τακτικό κατασταλτικό έλεγχο από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Συγχρόνως όμως καθιερώθηκε να ενεργείται έλεγχος, από τη Διεύθυνση Επιθεώρησης της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων σύμφωνα με τον Οργανισμό της.
- Για την εκκαθάριση και εντολή πληρωμής των εξόδων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, καθιερώθηκε η δυνατότητα να συνιστώνται με

προεδρικά διατάγματα, για κάθε φορέα ή ομάδα φορέων, υπηρεσίες εντελλομένων εξόδων. **Εφαρμόστηκε ελλιπώς.**

- Δόθηκε η δυνατότητα σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης, οι οποίοι στερούνται προσωπικού, για την είσπραξη οφειλόμενων από τους υπόχρεους ασφαλιστικών εισφορών, να αναθέτουν σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα την είσπραξη των εσόδων τους. **Δεν εφαρμόστηκε.**
- Θεσπίστηκαν συγκεκριμένες ημερομηνίες για την κατάρτιση του Κοινωνικού Προϋπολογισμού και η υποχρεωτική κατάθεση αυτού στη Βουλή για ενημέρωση του Κοινοβουλίου.
- Θεσπίστηκε υποχρέωση των ασφαλιστικών οργανισμών να καταρτίζουν αναλογιστικές μελέτες ανά 5ετία. **Δεν εφαρμόστηκε.**
- Αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά η εισφοροδιαφυγή, με την καθιέρωση υποχρέωσης των εργοδοτών να προσκομίζουν βεβαίωση εξοφλήσεως των ασφαλιστικών εισφορών για τη θεώρηση των φορολογικών τους βιβλίων. **Ουσιαστικά καταργήθηκε σιωπηλά.**
- Δημιουργήθηκε το Εθνικό Μητρώο Ασφαλισμένων Συνταξιούχων και Εργοδοτών, με στόχο τον μηχανογραφικό εκσυγχρονισμό των ταμείων και την χορήγηση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α) **με προοπτική να αποτελέσει τον μοναδικό αριθμό του πολίτη όπως την αστυνομική ταυτότητα, τον αριθμό του φορολογικού μητρώου, την άδεια οδήγησης, και το διαβατήριο.**
- Ορίστηκαν ρητές ημερομηνίες για την καταβολή των δώρων εορτών, χωρίς να απαιτείται εφεξής η έκδοση κάθε φορά Υπουργικής απόφασης, γιατί δυστυχώς και αυτό συνέβαινε.
- Υποβολή Ισολογισμών-Απολογισμών μέχρι του μηνός Απριλίου του επομένου έτους και αυτοδίκαιη λήξη θητείας του Δ.Σ. χωρίς δικαίωμα επαναδιορισμού επί μη έγκαιρης υποβολής. **Ανεστάλη η εφαρμογή της και καταργήθηκε το 2000 (Ν. 2874/2000).**
- Καταργήθηκε ο συνυπολογισμός πλασματικών χρόνων ασφάλισης. **Επανήλθε το σύστημα των πλασματικών χρόνων, το οποίο οδήγησε σε ταχύτερη έξοδο στην σύνταξη δεκάδων χιλιάδων ασφαλισμένων.**
- Αυξήθηκαν οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης των εργαζομένων συνταξιούχων.

Συνοπτικά επισημαίνω ότι έγιναν περισσότερες από 160 παρεμβάσεις αποδόμησης και πολλές διατάξεις δεν εφαρμόστηκαν πλήρως ή εφαρμόστηκαν ατελώς. Το ευτύχημα όμως είναι ότι ο βασικός κορμός των Νομοθετημάτων της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, δεν επηρεάστηκε και γι' αυτό το σύστημα άντεξε, μέχρι το 2009, αλλά λίγο μετά.

Με την ασφαλιστική μεταρρύθμιση που τόλμησε η Ν.Δ. βελτιώθηκε σημαντικά η οικονομική κατάσταση των ασφαλιστικών οργανισμών και εξασφαλίστηκε η βιωσιμότητα του παλιού ασφαλιστικού συστήματος τουλάχιστον για τρεις δεκαετίες (μέχρι τουλάχιστον το 2022), ενώ το νέο ασφαλιστικό σύστημα ήταν βιώσιμο για πάρα πολύ μεγάλο ορίζοντα λόγω των ρυθμίσεών του, μέχρι το 2060.

Η καλύτερη απόδειξη της εξυγίανσης αποδεικνύεται, από το ότι, τα αποθεματικά των Ασφαλιστικών Ταμείων το 1999, οι καλούμενες άσπρες τρύπες, ήταν αυτές που εξασφάλισαν την είσοδο της χώρας στην ΟΝΕ (Οικονομική και Νομισματική Ένωση) το 2001. Σημειώνω όμως, ότι την περίοδο Σεπτεμβρίου του 1999 – Μαρτίου 2000, με κυβερνητικές παρεμβάσεις, τα Ασφαλιστικά Ταμεία υπέστησαν τρομακτικές ζημιές, από επενδύσεις που έκαναν στο Χρηματιστήριο (Ν. 2374/96). Παρά ταύτα, το επόμενο διάστημα και ιδιαίτερα, με τον νόμο της τότε Υπουργού Φάνης Πάλλη – Πετραλιά που θαρραλέα προχώρησε στην ενοποίηση 133 ασφαλιστικών φορέων σε 13, το 2012, τρία χρόνια μετά το πρώτο μνημόνιο, τα αποθεματικά των Ασφαλιστικών Ταμείων ανέρχονταν σε 36 δις ευρώ.

Συν.: Άρθρο του δημοσιογράφου Γιώργου Λακόπουλου – Capital.gr 20/01/2016

Το βιβλίο μου

Η ασφαλιστική μεταρρύθμιση της περιόδου 1990 -1993
Η μεταρρύθμιση σωτηρίας του Ασφαλιστικού Συστήματος
Ανατροπή και αποδόμηση
Δημήτριος Γ. Σιούφας
Αθήνα, 2013

Αμνήμονες και υποκριτές

Του Γιώργου Λακόπουλου

Πρώταλίγη ιστορία. Η μόνη ασφαλιστική μεταρρύθμιση στη χώρα από τη Μεταπολίτευση και εντεύθεν ήταν η μεταρρύθμιση Σιούφα, το 1992. Όσοι δεν καταναλώνουν λωτούς, θυμούνται ότι το κόμμα που την πολέμησε, στο δρόμο με τους συνδικαλιστές του ήταν κυρίως το ΠΑΣΟΚ.

Στη Βουλή κανείς από τους 123 βουλευτές του δεν αντέδρασε στην προσπάθεια παρεμπόδισης μιας τομής στο ασφαλιστικό σύστημα για την οποία αργότερα ο Αλέκος Παπαδόπουλος ως υπουργός Οικονομικών αναγνώρισε: "χωρίς τη μεταρρύθμιση Σιούφα δεν θα είχαμε να πληρώσουμε συντάξεις".

Οδημήτρης Σιούφας ως υπουργός δεν κάμφθηκε από τις αντιδράσεις και ο Μητσοτάκης ως Πρωθυπουργός τον στήριξε.

Το αντίθετο συνέβη μια δεκαετία αργότερα όταν η κυβέρνηση Σημίτη επιχείρησε μια πολυδιαφημισμένη μεταρρύθμιση με ορθές επιδιώξεις, αλλά με λάθος οργάνωση και ιεραρχήσεις, όπως είχαν επισημάνει έμπειροι πολιτικοί και γνώστες του ασφαλιστικού σαν τον Μιλτιάδη Παπαϊωάννου.

Η μεταρρύθμιση εκείνη δεν ματαιώθηκε "επειδή υπήρξαν αντιδράσεις", όπως ακόμη και σήμερα υποστηρίζει η προπαγάνδα του συστήματος Σημίτη. Ματαιώθηκε επειδή ο ίδιος ο Σημίτης ως Πρωθυπουργός δεν στήριξε τον Τάσο Γιαννίτση και τον οδήγησε σε παραίτηση. Παραδόθηκε στους συνδικαλιστές του και τα υψηλόβαθμα κομματικά στελέχη, από όλα τα χρώματα της εσωκομματικής ίριδας, που τους ακολουθούσαν καιροσκοπικά.

Επιστρέφουμε στο παρόν. Το πιο αστείο, αλλά ταυτόχρονα και το πιο ανήθικο φαινόμενο των ημερών είναι η ευκολία με την οποία εκείνοι που δεν στήριξαν την επιχειρηθείσα μεταρρύθμιση Γιαννίτση, εμφανίζονται σήμερα με δάκρυα στα μάτια που δεν έγινε.

Πολιτικά στελέχη και πρώην υπουργοί τριών διαφορετικών Πρωθυπουργών του ΠΑΣΟΚ που ευθύνονται εξ αντικειμένου για την κατάρρευση του ασφαλιστικού συστήματος, πάνω στην οποία

οι ίδιοι έκαναν καριέρα, περιγράφουν με στατιστικές πώς διαλύθηκε το σύστημα επί των ημερών τους, χωρίς διάθεση αυτοκριτικής για τους εαυτούς τους που το διέλυσαν.

Αναθεματίζουν για το ασφαλιστικό Κατρούγκαλου –που είναι κάκιστο, αλλά δεν έφερε ο ΣΥΡΙΖΑ το ασφαλιστικό σύστημα στο σημερινό χάλι, δεν είχε καν επαρκείς συνδικαλιστικές δυνάμεις στο παρελθόν. Αλλά οι ίδιοι δεν έβγαλαν τσιμουδιά, για να μην πούμε ότι επικρότησαν, όταν οι Πετσάλνικοι του συστήματος Παπανδρέου πέταξαν στα σκυλιά τον Αλέκο Παπαδόπουλο επειδή πρότεινε το πολύ λογικό: όχι συντάξεις κάτω από τα εξήντα.

Στην πολιτική η περιορισμένη μνήμη διευκολύνει την υποκρισία να θριαμβεύει ακόμη και αναδρομικά. Όσοι θρηνούν επί των ερειπίων της κοινωνικής ασφάλισης είναι αυτοί που την κατεδάφισαν για να εξασφαλίζουν ψήφους για το κόμμα τους.

Σήμερα εμφανίζονται ως επικριτές των καταστάσεων επί των οποίων σταδιοδρόμησαν οι ίδιοι στην πολιτική, ή αποκαταστάθηκαν προσωπικά, γιατί πιστεύουν ότι έτσι μπαίνουν στην κολυμβήθρα του Σιλβάμ. Δεν εξαγνίζονται όμως γιατί υπάρχουν κάποιοι που ακούγοντάς τους θυμούνται το στίχο του Μανόλη Αναγνωστάκη: *"Αχ βρε Λαυρέντη, μόνο εγώ ήξερα τι κάθαρμα ήσουν"*.

[Διαβάστε το άρθρο στο Capital.gr](#)